

**“І позірк твой, за матылька лягчэйшы” : Штрыхі да творчасці
ЛЕАНІДА ДРАНЬКО-МАЙСЮКА**

Для сучаснай беларускай паэзіі характэрна мастацка-стылёвая разнастайнасць, узрастанне асабовага пачатку ў лірыцы, што знаходзіць адбіццё на вобразе героя, на структуры твора. Стыль фарміруецца праз асобу аўтара. Сённяшнія паэты не падобныя адзін на аднаго: творчасць А. Разанава, А. Пісьмянкова, А. Глобуса, Л. Галубовіча, Г. Булыкі, А. Мінкіна, Л. Дранько-Майсюка. У кожнага – свае вобразы, тэмы, інтанацыі, свая індывідуальнасць. Аднак паэт не можа адбыцца як мастак без літаратурнага працэсу, без эстэтычных узаемаўплываў і ўзаемадзеянняў.

Леанід Дранько-Майсюк – мастак, які прапаведуе глыбока эстэтычнае стаўленне да навакольнага свету, паэтызуе красу родных краявідаў. Ён праз пейзаж здольны выказаць свае хвалюючыя думкі, свой настрой, свае адчуванні. Уменне ўзвесці бытавыя замалёўкі ў ранг філасофіі быцця выявілася ў першым зборніку “Вандроўнік” (1983). Большасць вершаў гэтай кнігі прысвечана роднаму палескаму краю. Аўтар стварае вобразы і прыкметы прыроды, быт роднай мясцовасці, тая куточкі, дзе прайшло яго маленства. І гэта ў поўнай меры з’яўляецца традыцыйным:

*Хата мая, дзе павеі вівуць...
Сонечны круг ні хаце,
У кожным промні на зыркім цвіку –
Гэта таксама распяцце. [1, с. 7]*

Аднак нечаканымі былі для пачынаючага паэта маштабнасць мыслення, філасафічнасць роздуму над жыццём, шырыня мастацкіх абагульненняў (вершы “Дом”, “Адсутнасць”, “Старац”, “Бачыў як дуб на світанні...” і іншы).

*У кнізе пануюць дзве стыхіі – сонца і вада.
Сасна падцінала сукі.
За вільчык спаўзала сонца
У снежную цішу ракі... [1, с. 22]*
Або:

*Вясло не цяжкае ў руцэ,
Святло бязважкае ў рацэ,
І лодкі рух такі павольны
І мяккі, нібы кот ідзе,
І камячкамі снежнай воўны
Аблокі мокнуць у вадзе. [1, с. 39]*

Л. Дранько-Майсюк надае Палессю новае аблічча – край спрадвечных духоўных шляхоў Бацькаўшчыны, дзе пануе хараство, выяўленае праз вобразы людзей і прыроды. Вершы вабяць дакладнасцю дэталю. Паэт шчодро карыстаецца светлымі, радаснымі тонамі і фарбамі. Самым улюбёным з’яўляецца колер сонца – залаты ў значэнні жоўтага, які выяўляе імкненне аўтара да незалежнасці і свабоды: “З-за лесу далёкага **сонца**” [1, с. 18]; “*Кроква залатая*” [1, с. 21]; “*За вільчык спаўзала **сонца***” [1, с. 22]; “*І пылу залаты слупок... / На жоўтым беразе гарынскім*” [1, с. 30]; “*Залаценькім ранкам*” [1, с. 33]. Колер сонца, золата выклікае адчуванне добра, сімвалізуе весялосць жыцця, сведчыць пра актыўную і дзейную натуру мастака.

У сваім паэтычным слоўніку Л. Дранько-Майсюк захоўвае мясцовыя дыялектныя словы, якія надаюць яго вершам каларытную афарбоўку: “*Манталь, абсыпаны крыўдай...*” [1, с. 23]. Або: “*Пыл паўз хату жануць пастухі...*” [1, с. 32].

Вясковы свет першага зборніка “Вандроўнік” – адпраўны пункт паэзіі мастака слова, які гаворыць, што тут жывуць рамантыкі, якія мараць пра вандраванні.

Другі зборнік Л. Дранько-Майсюка “Над пляцам” (1986) адлюстравваў узнёсласць светапогляду мастака. Свет бачыцца паэту ў яго матэрыяльна-рэчыўнай прадметнасці, багацці і яркасці фарбаў жыцця. Вобразна-выяўленчая плынь гэтай кнігі шматпланавая – фальклорная (“Дзявочая песня”), міфалагічная (“Касмея”), філасофская (“Магчымасць збавення”, “Чаму...”), пейзажная (“Сад у красавіку”) і інш. Асаблівае месца займае тэма гістарычнай памяці. Гэта вядома ў такіх вершах, як “У Менску”, “У майстэрні разьбяра”, “Відэбек. 1922”, “Пляц волі”, “Разводдзе на Гарыні ў 1933 годзе” і інш. У сьвядомасці паэта захоўваецца пачуццё сувязі і дачынення да лесу галярэдніх пакаленняў, да гістарычных і гуманістычных традыцый нацыянальнай культуры. Л. Дранько-Майсюк выяўляе мастацкія здольнасці бачыць прадмет ці з’яву ў прасторы і часе, таму своеасаблівай заканамернасцю ў яго творчасці ўспрымаецца ўвядзенне вобразаў гістарычных асоб.

Каб зразумець свой час, неабходна адчуць дыханне вечнасці. Паэт знаходзіцца ў роздумах над мінулым, пераносіць адтуль вобразы далёкіх дзён у наш час: “*...Дахаты пасунуцца вортаўнікі, / А ў нейкім закутку базарнага раю / Купляе Шагал малаток і цвікі / І слоікі з фарбамі выбірае*” [2, с. 54].

Вобраз знакамітага мастака Шагала, які выбірае патрэбныя для працы рэчы, набывае глыбокі ўнутраны змест – нязгаснасць жыцця, калі кароткія імгненні хуткацечнага часу становяцца часткамі шматмернай вечнасці.

Лірыка Л. Дранько-Майсюка – гэта паэзія агульначалавечых каштоўнасцей, вечных маральных пошукаў. Паэт востра адчувае адзінства традыцыйнага і новага, сучаснага і вечнага ў жыцці. Ісціна ў тым, што добрага ты зрабіў і пакінуў людзям. Адсюль і зварот паэта не толькі ў дзяцінства, але і ў гістарычнае мінулае народа, яго памяць. Аўтар прымушае

чытача духоўна суперажываць яму і мацаваць тую сувязь, якая існуе паміж сучаснасцю і мінулым.

Трэцяя кніга мастака слова – “Тут” (1990), дзе сам аўтар сцвярджае, што паэзія пачынаецца з адчаю, калі паэт пераконваецца ва ўласнай недасканаласці [4, с. 5]. У зборнік уключаны не толькі вершы, але і дзве паэмы – “Курасоўшчына” і “Адам Нядзелька”, эсэ, напісаныя пасля наведвання замежных краін – Польшчы, Ізраіля, Бельгіі, Чэхіі, Германіі (Заходняга Берліна). Кніга поўніцца новымі пачуццямі, уражаннямі, радасцю падарожжа. Тут можна вылучыць дзве тэматычныя лініі – родная Беларусь, паэт і паэзія, да якой падключаецца тэма лёсу нацыянальнай мовы.

Дзе б ні знаходзіўся Л. Дранько-Майсюк, у якой бы краіне не гасцяваў, ён заўсёды вяртаецца ў думках да роднага краю: “...Радней няма, бліжэй таксама. / Мой родны кут, мой мілы кут... / І застаецца лепшым храмам / Твой кожны дол, твой кожны груд” [4, с. 41].

Тэма Беларусі, радзімы і прыроды набывае ўзвышана-эмацыянальнае гучанне і тонка перадае душэўны стан паэта. Бандруючы па далёкіх мясцінах, мастак з абвостраным пачуццём настальгіі ўспамінае свае родныя мястэчкі: “Ці гэта памяць узвышае нас? / Ці водгулле, што вечнасцю завецца? / “Над хвалямі...” – прамоўлю, і ў адказ: / “...сінеючага Ніла...” – адгукнецца, / Ды не заўсёды, і знікае сон. / Радзіма – жвір, і гэты жвір спывае. / “Ад прадзедаў спакон...” – а што спакон? / Я – ведаю, а мой сусед не знае” [4, с. 28]. Радкі з гэтага верша вельмі асабістыя і лірычныя, напоўненыя філасофскай ёмістасцю і эпічнай шырынёй.

Вершы “Што ні было – усё ж радзіма...”, “Пушкін”, “Paris” і інш. працягваюць тэму радзімы, як бы звязваючы творы зборніка ў своеасаблівае адзінае цэлае энергетычнае гучанне, абвастраючы патрыятычны пафас лірыкі паэта.

Як ужо было ззначана вышэй, другая тэма – узаемаадносінны паэта і паэзіі, а таксама лёсу нацыянальнай мовы, які так непакоеіць аўтара. Абразоў “Пра паэта” і кім адкрываецца кніга, становіцца стрыжнем, на які праектуюцца творы зборніка. Л. Дранько-Майсюк хоча пераканаць чытача, што паэт не належыць сабе, таму ён сцвярджае: “Паэт – эгаіст у той меры, у якой гэта неабходна, каб з гранічнай мудрасцю заявіць свету пра сябе.

Радасць, каханне, разуменне і, нарэшце, – адчай... Паэзія ж пачынаецца з адчаю, відавочнага ці схаванага, калі паэт пераконваецца ў дасканаласці свету, адчуваючы сваю недасканаласць. Гэтага адчування, дарэчы, дастаткова – вядома пры ўмове, што яно не падманнае, каб паэт не памёр як паэт...” [4, с. 5]. Далей аўтар сцвярджае, што паэт не мае права на заспакоенасць у жыцці, пакуль у свеце шмат недасканаласцяў, паэт абавязаны абуджаць інтэлект нацыі:

*Зберагчы карані інтэлекту –
Толькі так можна перамагчы
І нябыт, і славетную Лету...
Толькі так можна ўсё зберагчы. [4, с. 25]*

Спыніўшыся аднойчы, паэт не мае ўжо права быць паэтам. Паэзія – маральны абавязак паэта перад народамі.

*... Калі дзеля паэзіі жывеш
І духу той паэзіі адданы, –
Тады ніякіх не існуе меж
Паміж табой і поклічам жаданым. [4, с. 7]*

Л. Дранько-Майсюк перакананы, што “...толькі стаўшы на шлях маральнага самаўдасканалення, можна пазбегнуць неабавязковага, а менавіта – сцвердзіць у сваёй душы перавагу вечнага над часовым” [4, с. 6].

Для паэта адным цэлым уяўляюцца паняцці “паэзія”, “мова”, “інтэлект”, “нацыя”. Таму невыпадковыя радкі:

*Багдановіч, ратуй,
Ад знікнення ратуй, ад нямоты.
Пачуццём тым гаючым ратуй
Праз якое ты быў не самістны.
...Багдановіч, пачуй,
Як знясіленым лебядзем слова –
Беларускае слова! –
Над магілаю кружыць Стральцова. [4, с. 29]*

Усведамляючы лёс нацыянальнай мовы ў грамадстве, мастак слова глыбока засмучаны такім становішчам. Ён не можа і не хоча з гэтым мірыцца. Верш “Эмігрант” напоўнены драматычным сэнсам. Л. Дранько-Майсюк гаворыць, ідучы па Мінску, ён адчувае сябе эмігрантам, бо нельга на вуліцах і у дзяржаўных установах пачуць родную беларускую мову.

*...Паўсюль, ідучы па Мінску,
Бачу сцяну глухую,
Бо ні здалёку, ні зблізку,
Таго, што хачу, – не чую.
Праз кожную плошчу, завулак,
Кватэры, з якіх не пратураць, –
Дзе ж роднаму слову прытулак?
Няўжо толькі ў літаратуры? [4, с. 32]*

Эмацыянальна гучаць радкі гэтага верша, перадаючы душэўныя перажыванні паэта, якога турбуе лёс і стан нацыянальнай культуры.

У паэзіі Л. Дранько-Майсюка багата лірыкі кахання. Вельмі тонка ён перадае любоўныя пачуцці ў кнігах “Акропаль” (1994) і “Стомленасць Парыжам” (1995). Гэтыя два зборнікі самыя дасканалыя ў творчасці паэта.

Інтымная лірыка агорнута радасцямі пачуцця і сумам расстання. Радкі пра каханне зачароўваюць тонкімі адценнямі чалавечай душы і характвам фізічнага адчування.

*Рука вышэй за музыку і вершы,
Калі яна – твая рука!
І позірк твой за матылька лягчэйшы,
Ляціць на просьбу спевака. [3, с. 21]*

Аўтар стварае меладычныя радкі, дзе пануюць светлыя тоны і лёгкая элегія. Музыка кахання – паўната зямнога быцця, якое вядзе да інтымнага самараскрыцця паэта.

*І пра адну жанчыну думаў,
Яе лілейны цень на сэрца лёг.
Да тонкіх чаратовых струнаў
Ляцеў генісарэцкі матылёк. [3, с. 20]*

Каханне – ідэал вышэйшай красы, апраўдэнне жыцця, мара маладосці. Мастак слова не абмяжоўваецца размовай толькі пра пачуцці – у творах раскрываюцца сувязі лірычнага героя з нываколле, светам рэчаў і прыродай.

Любоўная лірыка Л. Дранько-Майсюка вельмі пластычная, грунтуецца на ўзнёслых чалавечых пачуццях, дзе эстэтычную каштоўнасць быцця ўвасабляе вобраз каханай жанчыны.

Творчасць Л. Дранько-Майсюка характарызуе непаўторнасць паэтычнага светаадчування, умённе спалучыць гістарычную памяць народа з сённяшняй рэчаіснасцю. Мастака турбуе тэма духоўнага развіцця асобы чалавека, яго інтэлектуальнага і маральнага ўдасканалення. Усё гэта, несумненна, уплывае на змястоўнасць лірыкі паэта, узмацняе яе філасафічнае гучанне.

Літаратура

1. Дранько-Майсюк, Л. Гаспода (выбранае) / Л. Дранько-Майсюк. – Мінск : Маст. літ. – 1998. – 384 с.
2. Дранько-Майсюк, Л. Над пляцам / Л. Дранько-Майсюк. – Мінск : Маст. літ. – 1986. – 88 с.
3. Дранько-Майсюк, Л. Стомленасць Парыжам. Вершы і эсэ / Л. Дранько-Майсюк. – Мінск : Маст. літ. – 1995. – 192 с.
4. Дранько-Майсюк, Л. Тут. – Вершы, паэмы, эсэ / Л. Дранько-Майсюк. – Мінск : Маст. літ. – 1990. – 216 с.